

## PHÂN TÍCH LỜI ĐỀ TỪ, NHAN ĐỀ BÀI THƠ TRÀNG GIANG CỦA HUY CẬN

### 1. Dàn ý phân tích lời đề từ, nhan đề bài Tràng giang

#### a. Mở bài:

- Tràng giang là một bài thơ tiêu biểu cho phong cách thơ của Huy Cận.
- Bài thơ thể hiện nỗi buồn, nỗi cô đơn trước vũ trụ rộng lớn, trong đó thấm đượm tình người tình đời, lòng yêu quê hương tha thiết.
- Bài thơ có nhan đề và lời đề từ vô cùng độc đáo.

#### b. Thân bài:

- Ý nghĩa nhan đề:

- + Gọi Tràng giang để tránh trùng lặp với Trường giang, con sông dài trong đường.
- + Tràng giang gợi hình ảnh mênh mông sông nước, dòng sông được mở rộng vô biên.
- + Nhan đề vừa gợi ra ấn tượng khái quát và trang trọng, vừa có chút cổ điển.

=> Tràng giang gợi âm hưởng dài, rộng, ngân vang trong lòng người đọc, ánh lên vẻ đẹp vừa cổ điển vừa hiện đại.

- Ý nghĩa lời đề từ:

- + Thể hiện nội dung tư tưởng và ý đồ của tác giả.
- + Nỗi buồn trước cảnh vũ trụ bao la.
- + Hình ảnh của thiên nhiên rộng lớn, nỗi niềm của cái tôi.
- + Lời đề từ chính là khung cảnh để tác giả triển khai toàn bộ cảm hứng.

#### c. Kết bài:

- Ngay ở nhan đề và lời đề từ của tác phẩm đã gợi sự ấn tượng đối với người đọc và mạch cảm xúc cho cả bài thơ.

### 2. Bình giảng về lời đề từ, nhan đề của Huy Cận

Linh hồn của tập thơ "Lửa thiêng" chính là bài thơ "Tràng giang". Như cái tên của nó, bài thơ là một dòng sông dài. Đó là một dòng sông tâm trạng để Huy Cận gửi gắm cái "tôi" của một thời thơ mới. Đồng thời "Tràng giang" là bài thơ thể hiện tình yêu quê hương đất nước một cách thâm kín trong tâm hồn Huy Cận nói riêng, của một thời đại thi ca nói chung. Nhờ đó mà Xuân Diệu nhận định: "Tràng Giang là bài thơ cuối cùng dọn lòng đến với giang sơn Tổ quốc".

Toàn bộ vẻ đẹp ấy kết tinh ngay ở nhan đề cũng như lời đề từ của bài thơ: "Bâng khuâng trời rộng nhớ sông dài".

Bài thơ hấp dẫn người đọc ngay từ nhan đề. Có những người suốt đời lặn lội với văn chương nhưng cũng chẳng để lại cho đời một áng văn hay, một bài thơ đẹp. Vì vậy, khi người nghệ sĩ sáng tác ra được một thi phẩm nghệ thuật, họ thường trăn trở băn khoăn cho cách đặt nhan đề. Nhan đề của một tác phẩm thường chứa đựng nội dung của nó. Viết về một xã hội tăm tối trước cách mạng, Ngô Tất Tố có tiểu thuyết "Tắt Đèn". Đề ca ngợi cái tâm của người nghệ sĩ, những nho sĩ cuối mùa nay vẫn còn vang bóng, Nguyễn Tuân có tác phẩm "Chữ người tử tù",... Nhan đề của bài thơ trong những dụng ý nghệ thuật của nhà thơ Huy Cận.

Tràng Giang” vốn là hai từ Hán Việt để chỉ dòng sông dài. Đó là dòng sông Hồng - dòng sông đã gợi ý gợi tứ để nhà thơ Huy Cận viết thành công bài thơ này. Dòng sông ấy vĩnh viễn thuộc về đất nước Việt Nam, nó có từ thuở khai thiên lập địa.

Nhan đề “Tràng giang” với vần “ang” ở hai tiếng đã góp phần gợi mở cảm xúc chủ đạo của bài thơ, mang đến cho bài thơ ấn tượng đầu tiên về sự u buồn dai dẳng, nặng nề luôn da diết, triền miên trong cảm xúc của tác giả. Tràng giang là cái nói khác của “trường giang” nghĩa là một con sông dài (theo nghĩa Hán Việt) nhưng tác giả Huy Cận không sử dụng nguyên cụm từ trường giang mà cải biến thành “tràng giang”, bởi trường giang chỉ gợi ra chiều dài của con sông còn tràng giang lại gợi ra không gian bất tận, mênh mông cả về chiều dài và chiều rộng của con sông, vì vậy mà con sông trở nên dài rộng hơn, mênh mang hơn, xa xôi khắc khoải hơn trong tâm trí của người đọc. Vần “ang” kéo dài vô tận như nỗi niềm sầu muộn, suy tư của Huy Cận khi đứng trước sự mênh mông, vô định của dòng sông. Hình ảnh “tràng giang” trong bài thơ có thể bắt nguồn từ hình ảnh con sông Hồng trong thực tế, đứng trước bến đò Chèm, tác giả đã có những suy tư, bế tắc về cuộc đời, về con người. Nhan đề “Tràng giang” tuy ngắn gọn nhưng lại làm nổi bật được những nội dung, tư tưởng, cảm xúc chủ đạo được gửi gắm trong bài thơ.

Bài thơ “Tràng giang” có lời đề từ:

*“Bâng khuâng trời rộng nhớ sông dài”*

Trong một số thi phẩm nghệ thuật, ta bắt gặp một số lời đề từ. Lời đề từ không phải là một thứ đồ trang sức làm đẹp da cho thi phẩm nghệ thuật. Trái lại lời đề từ là một xuất phát điểm, là một dụng ý nghệ thuật. Nó cung cấp cho người yêu thơ chiếc chìa khóa nghệ thuật để khám phá nội dung của thi phẩm. Có lời đề từ là những câu văn xuôi mà tác giả mượn lời của người khác.

Lời đề từ còn cung cấp những thi liệu chính mà tác giả xây dựng trong bài thơ. Lời đề từ “Bâng khuâng trời rộng nhớ sông dài” đã gợi lên trước mắt người đọc hai thi liệu chính: đó là trời rộng và sông dài. Điều này được kết tinh trong hai câu thơ được xem là trung tâm của bài thơ “Tràng Giang”.

Nếu “bâng khuâng” là cảm giác xao xuyến, trống trải của con người khi đứng trước không gian rộng lớn của vũ trụ thì “nhớ” lại là sự hoài niệm của con người về một điều gì đó đã xảy ra trong quá khứ. Lời đề từ của bài thơ đã thể hiện được tâm trạng suy tư, sầu muộn của Huy Cận về sự nhỏ bé của con người trước vũ trụ rộng lớn; bộc lộ nỗi khắc khoải không gian của hồn thơ Huy Cận đúng như nhà phê bình Hoài Thanh từng nhận xét “Người thấy lạc loài giữa cái mênh mông của không gian, xa vắng của thời gian, lời thơ vì thế mà buồn rười rượi”.

### **3. Em hãy phân tích lời đề từ, nhan đề bài Tràng giang**

Tác giả Huy Cận là một nhà thơ rất nổi tiếng tiêu biểu cho phong trào thơ mới cùng với nhà thơ Xuân Diệu, Hàn Mặc Tử... các nhà thơ này đã làm nên một nền thi ca mới cho dân tộc Việt Nam. Với những tác phẩm giàu chất yêu quê hương, dạt dào tình cảm, thể hiện nỗi sầu nhân tính thể thái...

Bài thơ “Tràng giang” là một bài thơ vô cùng đặc sắc, thể hiện được tâm trạng u uất của người thi sĩ, với những lời thơ da diết sâu lắng, tác giả Huy Cận đã thể hiện tình cảm của mình. Thể hiện nỗi buồn man mác trước thời cuộc.

Ý nghĩa và nhan đề bài thơ gợi lên trong lòng người đọc rất nhiều ấn tượng sâu sắc khó quên. Nó như linh hồn của bài thơ tạo nên phong cách riêng của bài thơ Huy Cận. Đồng thời thể hiện nội dung của bài thơ.

Nhan đề của bài thơ “Tràng giang” chính là cửa ngõ tâm hồn của bài thơ, là những lời gọi mở để người đọc có thể đi vào chi tiết nội dung bài thơ. Những lời tựa “Bâng khuâng trời rộng nhớ sông dài” càng thể hiện rõ nét hơn nội dung và phong cách sáng tạo của nhà thơ.

Bài thơ Tràng giang là những nỗi niềm sâu kín của tác giả khi thể hiện trong bài thơ, đó là những ý nghĩa toát lên nhằm làm nổi bật lên chủ đề, tư tưởng của tác phẩm. Một tác phẩm thành công luôn là tác phẩm có sự hội tụ đầy đủ của cả nội dung và nghệ thuật trong đó nhan đề Tràng giang gọi lại cho con người cảm giác con sông mênh mông, dài rộng, thể hiện sự mênh mang trong cảm xúc của tác giả. Nhan đề của bài thơ là Tràng giang, với vần điệu đều là vần “ang” mang những cảm xúc hàm chứa những không gian rộng mở. Tràng Giang vốn là con sông ở Trung Quốc, Tràng có nghĩa là dài, ở đây Tràng giang có ý nghĩa chỉ con sông dài, rộng, mênh mang.

Tràng giang không chỉ nói con sông dài, mà qua đây mượn sông để tác giả nói lên đúng tâm trạng của tác giả khi đứng trước dòng sông với sự mơ mộng, cô đơn và tâm trạng buồn của tác giả. Đứng trước con sông rộng dài, tâm trạng của tác giả như ùa thêm nhiều xúc cảm, sự cô đơn, lạc lõng, nỗi nhớ quê hương đang dần hàm chứa mạnh mẽ, thể hiện được tình yêu quê hương, yêu đất nước.

Còn về lời đề từ, không phải bài thơ nào cũng có. Thực ra lời đề từ chính là tiêu điểm thu tóm nội dung của tác phẩm, nhưng nội dung này chỉ là ở bề chìm, yêu cầu người đọc cần phải đi sâu khai thác mới có thể khám phá ra điều này. Lời đề từ của bài “Tràng giang” là “Bâng khuâng trời rộng nhớ sông dài”, một câu thơ thốt lên nhưng đầy ẩn ý nội dung và nghệ thuật. Dường như âm điệu chủ đạo của lời đề từ là sự nhẹ nhàng, buồn man mác, buồn len lỏi vào tâm hồn của con người. Với biện pháp đảo trật tự cú pháp “bâng khuâng” lên đầu câu, Huy Cận đã khiến người đọc vướng vào những tâm sự không thể giải bài, cũng như khó có thể nói ra cùng ai.

Huy Cận muốn mở ra một không gian rộng lớn, mênh mông của dòng sông để đi sâu vào chiều dài, chiều sâu của lòng người. Hẳn đây là một dụng ý nghệ thuật tuyệt vời mang đến cho người đọc nhiều cảm xúc khác nhau. Huy Cận đứng trước sông Hồng nhưng lại nhớ chính con sông này, có chăng là tâm sự đứng trước nhiều con đường, nhiều ngã rẽ nhưng lại không biết chọn con đường đi nào trọn vẹn nhất.

Lời đề từ của bài thơ cũng mang ý nghĩa nói đến hình ảnh dòng sông dài rộng, mênh mông, mơ mộng “Bâng khuâng trời rộng nhớ sông dài” Trước khung cảnh thiên nhiên rộng lớn đó, sự bâng khuâng trong chính tâm hồn của tác giả trước dòng sông quê hương, thể hiện những khát khao mạnh mẽ của tác giả về cuộc sống, sự mênh mang, nỗi nhớ mênh mang của lời đề từ, không chỉ làm cho người đọc có suy nghĩ về chiều sâu mà trên bề mặt ngôn từ nó cũng hàm chứa nhiều ý nghĩa.

Đi theo nhan đề Tràng giang là lời tựa của bài thơ gọi nhiều cảm xúc “Bâng khuâng trời rộng nhớ sông dài” thể hiện sự mênh mang của lòng người trước thời cuộc, trước cảnh mênh mông của đất trời. Chính sự mênh mông của không gian bao la, con người trở nên nhỏ bé, càng gọi lên nỗi buồn mênh mang, man mác, trong lòng của tác giả.